

Ásatási Bizottság 2025 — együttműködés és közös célok

MRSZ DISKURZUS - konferencia és fórumbeszélgetés a régészeti hatósági feladatellátás aktuális kérdéseiről

Budapest, 2025. március 26. — HUN-REN BTK Régészeti Intézet tanácsterem

Kötv. örökségvédelmi tanácsadó testületei

 a régészeti örökség védelmével kapcsolatos és egyéb szakmai döntések előkészítésében közreműködő **Ásatási Bizottság** (ÁB)

Az ÁB működtetése a szakmai irányító ÉKM feladata (2/2022. /XII. 28./ ÉKM utasítás):

2025. március 14-ig a Régészeti Főosztályon

2025. március 15-től a Kulturális Javak Főosztályon

ua. a **Kormány 2856/2021 határozata**: 2022. január 1-jétől az ÁB titkársági feladatait az **MNM** látja el

ÁSATÁSI BIZOTTSÁG 2025–2027

- ▶ Bödőcs András (ÉKM)
- ▶ Csányi Viktor, Száraz Csilla (területi múzeumok)
- ▶ Kreiter Eszter (jogszabályban kijelölt szerv)
- ▶ Tomka Gábor (MNM)
- ▶ Kulcsár Gabriella (HUN-REN BTK RI)
- ▶ Ódor János, Rosta Szabolcs (vármegyei jogú városi múzeumok)
- ▶ V. Szabó Gábor (egyetemek)
- ▶ Tankó Károly (MRSZ)
- ▶ Vámos Péter (BTM)
- ▶ Újlaki Zsuzsánna, ÁB-titkár
- ▶ Elérhetőség: asatasi.bizottsag@gmail.com
- ▶ Információk: honlap folyamatban, telefonszám: 06 30 2740735

Ajánlások az Ásatási Bizottság munkájához

2024. december / 1–7. pont

- 1. Az örökségvédelmi jogszabályok** módosítása sürgető feladat a minisztérium számára. A megfelelő szakmai működés érdekében a régészeti feladatellátás – és legfőképp a finanszírozási modell – újragondolása haladéktalan intézkedést kíván, amely témában az Ásatási Bizottság tanácsadóként kívánja segíteni a minisztériumot.
- 2. Protokoll az embertani anyag kezelési** módjáról, lásd Mohács
- 3. Támogatási keret:** Javaslat, hogy a minisztérium hozzon létre egy 15-20 millió forintos pénzalapot/keretet, amelynek a segítségével finanszírozni lehetne olyan kiemelt jelentőségű lelőhelyek és leletegyüttesek mentő feltárását, ahol nem áll rendelkezésre megfelelő anyagi háttér. Ennek az összegnek a felhasználásra az Ásatási Bizottság tehetne ajánlást.
- 4. A régészeti felügyelőkkel való kapcsolattartásra és továbbképzésükre** nagyobb figyelem kell, utóbbira sajnos az utóbbi öt évben egyáltalán nem került sor. Mivel a felügyelők a kormányhivatalokon keresztül az ÉKM mellett részben más minisztériumhoz (Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium) tartoznak, a feladat esetlegesen tárcaközi egyeztetést /előkészítést igényel.

Ajánlások az Ásatási Bizottság munkájához

2024. december / 1–7. pont

- 5. Régészeti önkéntesek** száma nő, akiknek zöme továbbra is fémkeresőműszeres kutatásokban vesz részt. Az **önkéntesek kezelése rendkívül heterogén** az országban: egyaránt találkozhatunk követendő példákkal és kevésbé jó gyakorlattal. A rajtuk keresztül **múzeumba kerülő leletanyag** évente százezres nagyságrendű – ez már önmagában szükségessé teszi azt, hogy a tevékenységükkel az ÁB kiemelten foglalkozzon, ajánlásokat fogalmazzon meg az egyeztetések menetére. **Hosszútávú cél** a tevékenység volumene és fokozott örökségvédelmi, jogi kockázata miatt a gyakorlat részletes, minden szereplő (önkéntes, múzeum, örökségvédelmi hatóság, állam) kötelezettségére kitérő jogi szabályozás átgondolása.
- 6. A helyszíni szemlék** számát a következő ÁB-nak mindenképpen növelni kellene. Ezek a kiszállások erősítik az ÁB elfogadottságát és bizalmát a szakma képviselői között.
- 7. Feldolgozási hiányosságok:** a terv- és megelőző ásatások anyagának feldolgozási hiányosságaira a jövőben érdemes lenne egy egységes ajánlást megfogalmazni az ásatásokról bekerülő leletanyag és dokumentáció feldolgozásának módjáról, annak költségeiről és az ezzel kapcsolatban elvárható szakmai minimumról.

Együttműködés — Örökségvédelmi Hatóság

- **2000 előtt** — az ÁB maga adott ki feltárási engedélyt
- **2000 után** — a Kulturális Örökség Igazgatóságának felállításától kezdve tanácsadó testületként működik, amelynek a feltárási engedélyezési eljárásba történő bevonása 2016-ig kötelező volt
- **2016-ban** — az új államigazgatási törvény az általános közigazgatási rendtartásról szüntette meg a különböző testületek kötelező bevonását, így az ÁB is bevonható kategória lett: 68/2018 (IV.9.) Kormányrendelet
- **feltárási engedély iránti kérelmek:** néhány vármegye esetében van közvetlen kapcsolatunk (pl. Fejér és Nógrád), az (idő)hatékonyság miatt a múzeumok egyidőben küldik a kérelmeket az övh. és az ÁB felé
- **a feltárási engedélyek:** nem mindig jut vissza az ÁB-hoz, részben az ÉTDR hozzáférés hiányában sem látja ezt az ÁB

J) AZ ÁB ÁLTAL VÉLEMÉNYEZETT FELTÁRÁSOK SZÁMA VÁRMEGYÉNKÉNT

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BUDAPEST	13	22	22	23	12	17
BÁCS-KISKUN	9	9	38	32	20	20
BARANYA	10	4	17	4	2	10
BÉKÉS	14	2	5	5	5	9
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	14	13	19	10	15	14
CSONGRÁD-CSANÁD	2	23	28	51	33	38
FEJÉR	5	7	11	18	8	4
GYŐR-MOSON-SOPRON	15	4	13	11	15	8
HAJDÚ-BIHAR	10	16	24	34	50	35
HEVES	4	2	5	5	4	7
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK	6	8	5	11	5	8
KOMÁROM-ESZTERGOM	4	5	3	11	5	6
NÓGRÁD	11	7	15	11	4	2
PEST	11	15	32	25	10	14
SOMOGY	6	2	11	8	4	4
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	8	6	10	23	8	17
TOLNA	5	11	2	3	2	3
VAS	5	4	1	6	1	3
VESZPRÉM	7	5	10	15	7	9
ZALA	3	6	6	18	5	2
ÖSSZESEN	162	171	277	324	215	227

Együttműködés — Örökségvédelmi Hatóság

A feltárási engedély iránti kérelmeken kívül az övh. több más esetben is fordulhat az ÁB-hoz:

- ▶ ezek esetlegesen fordulnak elő, évente 1-2 alkalommal, vsz. ennél több eljárás folyik az övh.-kban, de nem minden esetben van szükségük az ÁB szakmai véleményére:
 - ▶ Korm.rend. 52. § - fémkereső műszer használatára vonatkozó kérelem elbírálása
 - ▶ Korm.rend. 54. § - régészeti örökséggel kapcsolatos ellenőrzési feladatok
 - ▶ Korm.rend. 91. § - településfejlesztési koncepció, az integrált település fejlesztési stratégia és a település rendezési eszközök egyeztetése
 - ▶ 191/2001. Korm.rend. az öv. bírságról - a régészeti örökség védelmével kapcsolatos eljárás

Együttműködés — Örökségvédelmi Hatóság

Tervásatások / Tervezett feltárás

- ▶ **Kutatási terv:** ajánlott forma, fontos a kutatási tervben feltüntetni, hogy ha a tervezett feltárást egyedileg védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen végzik, akkor a lelőhely hányadrészét érinti a tervásatás; ezzel összefüggésben lényeges, hogy arra is kitérjen a kutatási terv, hogy a feltárás végeztével marad a lelőhelyen a jogszabályi előírásoknak megfelelően az eredeti rétegsort és történeti összefüggést tartalmazó lelőhelyrész.
- ▶ **Költségtervező:** az ÁB összeállította 2021-ben. Ez nagyjából már ismertté vált, de ha nem ezzel küldik be a kérelmet, akkor visszakérdezzük; ezen minden költséget fel kell tüntetni a tervezett feltárással kapcsolatban, akkor is, ha nincs tényleges kifizetés, pénzmozgás.
 - ▶ Ennek az az értelme, hogy így egyrészt összehasonlíthatóvá válik más, pl. megelőző feltárások költségvetésével (és kivédhető az a vád, hogy ha "magunknak" ásunk, az sokkal olcsóbb - kiderült, hogy a tervezett feltárások sokkal drágábbak).
 - ▶ Másrészt ez gyakorlatilag sorvezető is, segítség ahhoz, hogy semmilyen munkanem és költségféle ne maradjon ki a tervezésből (pl. a kutatóárkok visszatemetése);
- ▶ A jelen jogszabályalkotás véleményezése során az ÁB javasolta: a korábbi **tervásatás helyett** árnyaltabb lenne a **tervezett feltárás** fogalmának használata. A tervásatás szóban összemosódott a tényleges földmunkával nem járó terepbejárás meg a valódi (pl. hitelesítő) ásatás, és ez az engedélyezés során problémát okozott.
- ▶ **A tervezett feltárás** fogalmának bevezetésével tisztábban szét lehetne választani a csak bejelentésköteles terepbejárást a feltárási engedélyköteles tervásatástól

Együttműködés — Örökségvédelmi Hatóság

Együttműködés lehetőségei

- ▶ Szorosabb szakmai egyeztetés, ne csak a problémás esetekben
- ▶ A vitás vagy kérdéses esetekben az övh. előre jelezheti a problémát az ÁB-nak
- ▶ Az ÁB támogató szakmai véleményét beemelik a határozatokba, de ha az ÁB kivételesen megfogalmaz valamilyen szakmai feltételt, azt nem az engedély feltételei között tüntetik fel, hanem csak hátul, ahol beidézik az ÁB-t.
- ▶ Fontos lenne, ha az övh. támogató partnerként tekintene az ÁB-ra, nem mint felesleges adminisztrációra

Együttműködés — Nyilvántartási Hatóság

Jelenleg két fő területen van kapcsolódás:

- ▶ Korm.rend. 28.§ (2) - a jelentés és a feltárási dokumentáció szakmai tartalmának ellenőrzésébe bevonhatja az ÁB-t a nyilvántartási hatóság – erre sok éve egyáltalán nem volt példa
- ▶ a feltárási vezetésre jelölt régészek dokumentációs helyzetéről legalább kérdéses esetben előre kellene tájékoztatnia az ÁB-t, ez a KÖH-idők óta nem működik

Együttműködés lehetőségei

- ▶ A nyilvántartási hatósággal alig van kapcsolata az ÁB-nak, ezt érdemes erősíteni.
- ▶ Jó lenne itt is előre értesülni arról, ha valakinek vállalhatatlanul sok dokumentációs elmaradása van.

Köszönjük a figyelmet!